Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 1. augusta 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2009/147/ES – Ochrana voľne žijúceho vtáctva – Článok 5 – Zákazy, ktorých cieľom je zabezpečiť ochranu vtáctva – Článok 9 – Výnimky – Články 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie – Zákaz výrubu stromov počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov“

Vo veci C-784/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Riigikohus (Najvyšší súd, Estónsko) z 19. decembra 2023 a doručený Súdnemu dvoru 19. decembra 2023, ktorý súvisí s konaním:

OÜ Voore Mets,

AS Lemeks Põlva

proti

Keskkonnaamet,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory M. L. Arastey Sahún, sudcovia D. Gratsias, E. Regan, J. Passer (spravodajca) a B. Smulders,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. decembra 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– OÜ Voore Mets, v zastúpení: I. Veso, vandeadvokaat,

– AS Lemeks Põlva, v zastúpení: A. Hainsoo a M. Paloots,

– estónska vláda, v zastúpení: M. Kriisa, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: estónčina.

– fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo a M. Pere, splnomocnené zástupkyne,

– švédska vláda, v zastúpení: F.-L. Göransson a C. Meyer-Seitz, splnomocnené zástupkyne,

– Európsky parlament, v zastúpení: M. Allik a W. D. Kuzmienko, splnomocnení zástupcovia,

– Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Alver a A. Maceroni, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: E. Randvere a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 6. februára 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 5 písm. a), b) a d) a článku 9 ods. 1 písm. a) tretej zarážky smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 2010, s. 7, ďalej len „smernica o vtákoch“), ako aj článkov 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci dvoch sporov medzi spoločnosťami OÜ Voore Mets a AS Lemeks Põlva na jednej strane a Keskkonnaamet (Úrad životného prostredia, Estónsko) na druhej strane vo veci príkazov, ktorými tento úrad pozastavil ťažbu dreva s cieľom chrániť rozmnožovanie vtákov.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica o vtákoch

3 Odôvodnenia 3, 5, 7, 8 a 10 smernice o vtákoch stanovujú:

„(3) Veľký počet druhov voľne žijúceho vtáctva, ktoré sa prirodzene vyskytuje na európskom území členských štátov, klesá, v niektorých prípadoch veľmi rýchlo. Tento pokles predstavuje vážne ohrozenie zachovania prírodného prostredia predovšetkým tým, že ohrozuje biologickú rovnováhu.

…

(5) Ochrana druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území členských štátov je nevyhnutná na dosiahnutie cieľov [Európskeho s]poločenstva týkajúcich sa zlepšenia životných podmienok a trvalo udržateľného rozvoja.

…

(7) Cieľom ochrany je dlhodobá ochrana a manažment prírodných zdrojov ako neoddeliteľnej súčasti dedičstva národov Európy. To umožňuje kontrolovať prírodné zdroje, a pokiaľ je to možné, riadiť ich využitie na základe opatrení nevyhnutných na udržanie a zlepšenie prirodzenej rovnováhy medzi druhmi, pokiaľ je to možné.

(8) Ochrana, udržiavanie alebo obnova dostatočnej rozmanitosti a rozlohy biotopov je základom pre ochranu všetkých druhov vtákov. Určité druhy vtákov by mali byť predmetom zvláštnych opatrení na ochranu ich biotopov s cieľom ich prežitia a reprodukcie v areáli ich rozšírenia. Takéto opatrenia musia tiež zohľadňovať sťahovavé druhy a musia byť koordinované so zámerom vytvorenia súvislej siete.

…

(10) V Spoločenstve ako celku môžu byť určité druhy lovené vzhľadom na vysokú početnosť svojich populácií, geografické rozšírenie a rýchlosť rozmnožovania, čo predstavuje ich prijateľné využívanie; takýto lov musí byť zlučiteľný s udržaním populácie týchto druhov na uspokojivej úrovni.“

4 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na ochranu všetkých druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúceho na európskom území členských štátov, na ktoré sa uplatňuje zmluva. Zahŕňa ochranu, starostlivosť a kontrolu týchto druhov a stanovuje pravidlá ich využívania.“

5 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zachovanie populácie druhov uvedených v článku 1 na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy aj hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo na prispôsobenie populácie týchto druhov tejto úrovni.“

6 Článok 5 tej istej smernice stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté články 7 a 9, členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na vytvorenie všeobecného systému ochrany všetkých druhov vtáctva uvedených v článku 1, zakazujúce najmä:

a) úmyselné usmrcovanie alebo odchyt akýmkoľvek spôsobom;

b) úmyselné ničenie alebo poškodzovanie ich hniezd a vajec alebo odstraňovanie ich hniezd;

c) zber vajec vo voľnej prírode a držbu týchto vajec, a to aj prázdnych;

d) úmyselné rušenie týchto vtákov, hlavne počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat, pokiaľ by rušenie bolo značné vzhľadom na ciele tejto smernice;

e) držbu a chov tých druhov vtákov, ktorých lov alebo odchyt je zakázaný.“

7 Podľa článku 9 ods. 1 smernice o vtákoch:

„Členské štáty môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 5 až 8, ak neexistuje iné uspokojivé riešenie, z nasledujúcich dôvodov:

a) – v záujme verejného zdravia a bezpečnosti,

– v záujme leteckej bezpečnosti,

– aby sa zabránilo závažným škodám na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb a vodnom hospodárstve,

– na ochranu rastlinstva a živočíšstva;

b) s cieľom výskumu a vzdelávania, obnovy populácie, navrátenia druhov do ich biotopov a na držbu a chov nevyhnutný na tieto účely;

c) aby sa za prísne kontrolovaných podmienok a na základe výberu povolil odchyt, držba, chov alebo iné rozumné využívanie určitých vtákov v malom rozsahu.“

Smernica o biotopoch

8 Článok 12 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102, ďalej len „smernica o biotopoch“), stanovuje:

„1. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakážu:

a) všetky formy úmyselného odchytávania alebo usmrcovania vzoriek [jedincov – *neoficiálny preklad*] týchto druhov vo voľnej prírode;

b) úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;

c) úmyselné ničenie alebo zbieranie vajec vo voľnej prírode;

d) poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.

2. Pre tieto druhy zakážu členské štáty držanie, prepravu a predaj alebo výmenu a ponúkanie na predaj alebo výmenu vzoriek odobratých z voľnej prírody, s výnimkou tých, ktoré boli odobraté legálne pred zavedením tejto smernice.

3. Zákaz uvedený v odseku 1 písm. a) a b) a odseku 2 platí pre všetky štádiá života zvierat, na ktoré sa vzťahuje tento článok.

…“

Estónske právo

MS

9 Ustanovenie § 28 metsaseadus (MS) (zákon o lesoch) zo 7. júna 2006 (RT I 2006, 30, 232) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (RT I, 4.1.2021, 10) (ďalej len „MS“) v odseku 7 stanovuje:

„Údržbové výruby sa vykonávajú s cieľom:

…

(2) zvýšiť hodnotu lesa, regulovať hustotu a zloženie lesa a umožniť využívanie dreva zo stromov, ktoré pravdepodobne v krátkom čase spadnú (clonný rub);

…“

10 Ustanovenie § 29 ods. 1 MS stanovuje:

„V prípade holorubu sa všetky stromy na lesnom pozemku po jednom roku vyrúbu s výnimkou:

(1) semenáčov, t. j. 20 až 70 stromov borovice lesnej, brezy bradavičnatej, jaseňa štíhleho, duba cerového, jelše čiernej, brestu hladkého alebo brestu horského jednotlivo alebo v malých skupinách na hektár a životaschopných mladých stromov na obnovu lesa;

…

(3) retenčných stromov, t. j. stromov potrebných na zabezpečenie biodiverzity, alebo ich ešte stojacich kmeňov s celkovým objemom dreva kmeňov najmenej päť kubických metrov na hektár alebo najmenej desať kubických metrov na hektár v prípade holorubov väčších ako päť hektárov.“

11 Ustanovenie § 40 MS stanovuje:

„…

2. Úrad životného prostredia má právo vydávať príkazy na základe odborného posudku v oblasti ochrany lesov s cieľom zabrániť vzniku lesných škôd a zabrániť šíreniu týchto škôd. Okrem náležitostí stanovených v § 25 ods. 9 bodoch 1 až 5 a 7 až 9 tohto zákona výroková časť príkazu obsahuje príkaz na zastavenie škodlivej činnosti alebo zdržanie sa akejkoľvek činnosti, ktorá môže spôsobiť škodu, odstránenie zdroja nebezpečenstva a odstránenie následkov spôsobenej škody. Príkaz sa oznámi povinnej osobe, ktorej je určený, v súlade s podmienkami stanovenými v § 25 ods. 8 tohto zákona.

…

10. Na účely ochrany zvierat počas obdobia ich rozmnožovania môže minister zodpovedný za túto oblasť nariadením obmedziť výrub vo viaclíniových porastoch a zmiešaných porastoch v období od 15. apríla do 15. júna.

…“

12 Ustanovenie § 41 MS znie takto:

„1. Vlastník lesa alebo jeho zástupca… predloží lesnícke oznámenie Úradu životného prostredia:

(1) o plánovanom výrube s výnimkou prerezávania;

…

8. Ak plánovaný výrub nie je v súlade s požiadavkami právnych predpisov, Úrad životného prostredia má právo odmietnuť jeho registráciu s uvedením dôvodov v písomnej forme a s odporúčaniami na zosúladenie činnosti s právnymi predpismi.

8^{1}. Ak je plánovaný výrub v súlade s požiadavkami právnych predpisov, Úrad životného prostredia ho zaregistruje v registri lesov. …“

LoKS

13 Podľa § 2 loomakaitseseadus (LoKS) (zákon o ochrane zvierat) z 13. decembra 2000 (RT I 2001, 3, 4) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (RT I, 30.12.2020, 12) (ďalej len „LoKS“):

„1. Na účely tohto zákona je… vták… zvieraťom.

…“

14 Podľa § 7 LoKS:

„1. S cieľom zabrániť úhynu voľne žijúcich zvierat majú orgány presadzovania práva právo:

…

(3) pozastaviť práce… v lese počas obdobia rozmnožovania voľne žijúcich zvierat.

…“

LKS

15 Ustanovenie § 55 looduskaitseseadus (LKS) (zákon o ochrane prírody) z 21. apríla 2004 (RT I 2004, 38, 258) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (RT I, 30.12.2020, 7) (ďalej len „LKS“) stanovuje:

„1. Úmyselné usmrtenie jedinca chráneného druhu s výnimkou eutanázie je zakázané.

…

3. Usmrtenie jedinca chráneného druhu zaradeného do kategórie II alebo III je povolené:

…

(4) ak je to potrebné na zabránenie poškodeniu… iného významného majetku.

…

5. V prípadoch uvedených v odseku 1… a v odseku 3 bodoch 2 až 5 tohto paragrafu podlieha usmrtenie zvieraťa povoleniu Úradu životného prostredia.

5^1. Povolenie uvedené v odseku 5 a v odseku 6^1 bodoch 1 a 2 tohto paragrafu sa môže udeliť, ak neexistujú iné opatrenia menej škodlivé pre zvieratá a vtáctvo. Povolenie musí obsahovať

(1) druhy a jedince, pre ktoré sa povolenie udeľuje;

(2) povolené prostriedky, pomôcky alebo metódy pre dané činnosti;

(3) v prípade akého nebezpečenstva alebo rizika, v akom čase a na akom mieste je možné činnosti vykonávať;

(4) označenie osoby, pre ktorú je povolenie vydané;

(5) prostriedky dohľadu alebo iné prostriedky monitorovania a kontroly výsledkov.

…

6^1. V prípade voľne žijúceho vtáctva je zakázané:

(1) úmyselné ničenie a poškodzovanie hniezd a vajec alebo odstraňovanie hniezd, s výnimkou prípadov uvedených v odseku 3 bodoch 2 až 5 tohto paragrafu so súhlasom Úradu životného prostredia;

(2) úmyselné rušenie, najmä počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat, s výnimkou… prípadov uvedených v odseku 3 bodoch 2 až 5 tohto paragrafu so súhlasom Úradu životného prostredia…

…“

Zákon o lesnom hospodárstve

16 Ustanovenie § 22 metsa majandamise eeskiri (zákon o lesnom hospodárstve) (RTL 2007, 2, 16) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (RT I, 6.4.2021, 8) stanovuje:

„…

5. Podnet na vypracovanie odborného posudku v oblasti ochrany lesov dáva Úrad životného prostredia na základe informácií získaných prostredníctvom lesníckych oznámení alebo akýmkoľvek iným spôsobom:

(1) s cieľom vydať príkaz na zabránenie vzniku lesných škôd a zabránenie šírenia týchto škôd;

…

6. Na účely objednania odborného posudku v oblasti ochrany lesov vlastník lesa predkladá Úradu životného prostredia oznámenie o lesných škodách zamerané na opätovné zalesňovanie lesa, ktorý bol zničený v dôsledku búrky, povodne, veľkého lesného požiaru alebo iných závažných škôd spôsobených prírodným javom… alebo ktorý je v dôsledku prírodných faktorov v zlom stave, ako aj na opätovné zalesňovanie lesného porastu s nedostatkom fenotypu alebo s nízkou základnou plochou a hustotou lesného porastu z dôvodu nezávislého od vlastníka lesa. …“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

17 Na jar 2021 uskutočnila Voore Mets ťažbu dreva na pozemku Pällo-Reino nachádzajúcom sa v obci Jõgeva (Estónsko) na základe zaregistrovaných lesníckych oznámení. Išlo o holorub v zmysle § 29 ods. 1 MS.

18 Lemeks Põlva kúpila od vlastníka pozemku Järveääre nachádzajúceho sa v obci Põlva (Estónsko) právo na ťažbu dreva na pni. Jej lesnícke oznámenia zo 4. mája 2021 uvádzali vykonanie clonného rubu v zmysle § 28 ods. 7 MS na jednej parcele tohto pozemku a holorub na ďalších štyroch parcelách uvedeného pozemku.

19 Príkazmi zo 17. a 21. mája 2021 Úrad životného prostredia pôvodne do 21. mája 2021 a potom až do 31. júla 2021 pozastavil ťažbu dreva vykonávanú spoločnosťou Voore Mets na pozemku Pällo-Reino. Príkazmi z 21. a 26. mája 2021 Úrad životného prostredia pôvodne do 26. mája 2021 a potom až do 15. júla 2021 pozastavil ťažbu dreva vykonávanú spoločnosťou Lemeks Põlva na pozemku Järveääre.

20 Tieto príkazy boli vydané na základe § 7 ods. 1 bodu 3 LoKS a § 55 ods. 6^1 LKS. Prvé príkazy, a to príkaz adresovaný spoločnosti Voore Mets 17. mája 2021 a príkaz adresovaný spoločnosti Lemeks Põlva 21. mája 2021, vychádzajú z konštatovania, podľa ktorého je vedecky dokázané, že v každom lese hniezdi najmenej jeden pár vtákov na hektár, a preto pokračovanie v ťažbe dreva predstavuje reálne nebezpečenstvo rušenia počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov a ničenia alebo poškodzovania hniezd. V druhých príkazoch, a to v príkaze adresovanom spoločnosti Voore Mets 21. mája 2021 a príkaze adresovanom spoločnosti Lemeks Põlva 26. mája 2021, sa okrem toho uvádza, že pri návštevách dotknutých pozemkov sa v oboch prípadoch zistilo, že na dotknutých pozemkoch určite, pravdepodobne alebo možno hniezdi desať rôznych druhov vtákov.

21 Konkrétne na jednej strane podľa príkazu z 21. mája 2021 adresovaného spoločnosti Voore Mets bolo počas návštevy na pozemku Pällo-Reino v ten istý deň počuť spev vtákov a podľa ich spevu alebo vzhľadu boli identifikované tieto vtáky, o ktorých sa dá odôvodnene predpokladať, že hniezdia v tej istej oblasti: kolibiarik sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*) a pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*). Okrem toho sa zistilo pravdepodobné hniezdenie brhlíka obyčajného (*Sitta europaea*) a hýľa obyčajného (*Pyrrhula pyrrhula*). Navyše v tomto príkaze bolo uvedené, že je veľmi pravdepodobné, že na dotknutom pozemku sa nachádzajú aj kolibiarik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), kolibiarik spevavý (*Phylloscopus trochilus*) a muchárik malý (*Ficedula parva*). V tejto súvislosti uvedený príkaz spresňuje, že pozastavenie ťažby dreva do 31. júla zabezpečuje ochranu neskorých hniezdičov, akým je kolibiarik sykavý.

22 Na druhej strane podľa príkazu z 26. mája 2021 adresovaného spoločnosti Lemeks Põlva návšteva pozemku Järveääre umožnila identifikovať s určitosťou hniezdenie ďatľa veľkého (*Dendrocopos major*) a pinky obyčajnej, pravdepodobné hniezdenie sýkorky veľkej (*Parus major*) a sojky

obyčajnej (*Garrulus glandarius*), ako aj možné hniezdenie kolibiarika čipčavého, kolibiarika sykavého, penice slávikovitej (*Sylvia borin*), orieška obyčajného, vrchárky modrej (*Prunella modularis*) a červienky obyčajnej (*Erithacus rubecula*).

23 Tallinna Halduskohus (Správny súd Tallinn, Estónsko) zamietol žalobu, ktorou sa Voore Mets domáha náhrady škody súvisiacej so zadržaním a následným premiestnením jej lesného materiálu, ktorú jej údajne spôsobil Úrad životného prostredia z dôvodu dvoch príkazov, ktoré sa jej týkali. Toto rozhodnutie potvrdil Tallinna Ringkonnakohus (Krajský súd Tallinn, Estónsko).

24 Pokiaľ ide o žaloby podané spoločnosťou Lemeks Põlva, ktorými sa domáhala určenia nezákonnosti príkazov, ktoré sa jej týkali, Tartu Halduskohus (Správny súd Tartu, Estónsko) im čiastočne vyhovel a konštatoval nezákonnosť príkazu z 26. mája 2021 najmä z dôvodu, že sa nezaoberá otázkou primeranosti úplného zákazu lesných rezov počas približne jedného a pol mesiaca vzhľadom na počet vtákov hniezdiacich na pozemku, obdobia hniezdenia týchto vtákov a záujmy tejto žalobkyne vo veci samej a že táto žalobkyňa nebola vypočutá. Tartu Ringkonnakohus (Krajský súd Tartu, Estónsko) však zrušil toto rozhodnutie v rozsahu, v akom vyhovelo uvedeným žalobám.

25 Riigikohus (Najvyšší súd, Estónsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorý rozhoduje o odvolaniach spoločností Voore Mets a Lemeks Põlva, si v prvom rade kladie otázku, či sa má pojem „úmysel“ v zmysle článku 5 smernice o vtákoch chápať rovnako ako v prípade článku 12 smernice o biotopoch, to znamená najmä v tom zmysle, že podmienka úmyslu sa musí považovať za splnenú nielen vtedy, ak sa preukáže, že pôvodca aktu mal v úmysle usmrcovať alebo rušiť vtáčích jedincov alebo ničiť či poškodzovať ich hniezda alebo vajcia, ale aj vtedy, ak sa preukáže, že prinajmenšom prijal možnosť takéhoto usmrcovania, rušenia, ničenia alebo poškodzovania.

26 Za predpokladu, že je to tak, chce vnútroštátny súd v druhom rade vedieť, aké okolnosti postačujú na vyvodenie záveru o existencii takéhoto prijatia. V tejto súvislosti sa domnieva, že výskyt páru vtákov na hektár, ktorý je uvedený v prvých príkazoch na základe vedeckých údajov, nevyhnutne neprekračuje hranicu, od ktorej sa musí vychádzať z toho, že prevádzkovateľ lesného hospodárstva prijal možnosť, že vtáky budú usmrtené alebo rušené, alebo že ich hniezda alebo vajcia budú zničené alebo poškodené. Naproti tomu vnútroštátny súd *a priori* zastáva názor, že od okamihu, keď existujú dodatočné okolnosti konštatované v druhých príkazoch, nevyhnutne existuje prijatie možnosti, že holoruby vykonané počas obdobia hniezdenia spôsobia smrť vtákov a zničenie ich hniezd a vajec. Mohla by však vzniknúť otázka, či možno výrub stromov považovať za úmyselné usmrcovanie, rušenie, ničenie alebo poškodzovanie v zmysle článku 5 smernice o vtákoch, ak nič nenasvedčuje tomu, že v oblasti výrubu hniezdia ohrozené vtáky, a ak predmetom dotknutej činnosti nie je usmrcovanie alebo rušenie vtákov, ani ničenie či poškodzovanie hniezd. Skutočnosť, že na všetky druhy vtákov sa musí vzťahovať režim ochrany, nevyhnutne neznamená, že všetky vtáky musia byť chránené rovnakým spôsobom. Podľa vnútroštátneho súdu by sa totiž článok 5 smernice o vtákoch mal vykladať teleologicky, teda spôsobom, ktorý zohľadňuje cieľ uvedený v článku 2 tejto smernice.

27 V treťom rade, ak sa má predmetný výrub vo veci samej považovať za úmysel usmrcovať alebo rušiť vtáky alebo ničiť či poškodzovať ich hniezda alebo vajcia, je podľa vnútroštátneho súdu potrebné určiť, či článok 9 smernice o vtákoch umožňuje odchýliť sa od zákazov stanovených v jej článku 5 písm. a), b) a d).

28 Napokon v štvrtom rade vnútroštátny súd zastáva názor, že skutočnosť, že udelenie výnimky nie je možné alebo podlieha príliš prísnym podmienkam, by mohla byť z dôvodu svojej neprimeranosti v rozpore so slobodou podnikania a základným právom vlastniť majetok zakotveným v článkoch 16 a 17 Charty, v dôsledku čoho by prípadne vznikla otázka, či je smernica o vtákoch zlučiteľná so Zmluvami a či je platná.

29 Za týchto podmienok Riigikohus (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Môže sa článok 5 písm. a), b) a d) [smernice o vtákoch] vykladať v tom zmysle, že zákazy v ňom stanovené sa uplatňujú len v rozsahu nevyhnutnom na zachovanie populácie dotknutých druhov vtákov na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy aj hospodárske a rekreačné požiadavky, v zmysle článku 2 tejto smernice za predpokladu, že cieľom predmetného konania nie je usmrcovanie alebo rušenie vtákov, ani ničenie alebo poškodzovanie ich hniezd alebo vajec?

2. Má sa článok 5 písm. a), b) a d) [smernice o vtákoch] v spojení s článkom 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že konania zakázané týmito ustanoveniami počas obdobia hniezdenia vtákov sú úmyselné okrem iného vtedy, ak na základe vedeckých údajov a pozorovania jednotlivých vtákov možno predpokladať, že v lese, ktorý sa má plošne vyrúbať (holorub), hniezdi približne desať párov vtákov na hektár, pričom nebolo zistené, že na ploche ťažby dreva hniezdia jedince druhov vtákov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivom stave?

3. Má sa článok 5 písm. a), b) a d) [smernice o vtákoch] v spojení s článkom 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že konania zakázané týmito ustanoveniami počas obdobia hniezdenia vtákov sú úmyselné okrem iného vtedy, ak na základe vedeckých údajov a pozorovania jednotlivých vtákov možno predpokladať, že v lese, v ktorom sa má vyrúbať len časť stromov (clonný rub), hniezdi približne desať párov vtákov na hektár bez toho, aby existoval dôvod predpokladať, že na ploche ťažby dreva hniezdia jedince druhov vtákov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivom stave?

4. Môže sa článok 9 ods. 1 písm. a) tretia zarážka [smernice o vtákoch] v spojení s článkom 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že sú v súlade s ním právne predpisy členského štátu, ktoré povoľujú udeliť výnimky zo zákazov stanovených v článku 5 písm. a), b) a d) tejto smernice, aby bolo možné vykonať holorub počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov, aby sa zabránilo závažnej škode na lesnom majetku?

5. Môže sa článok 9 ods. 1 písm. a) tretia zarážka [smernice o vtákoch] v spojení s článkom 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že sú v súlade s ním právne predpisy členského štátu, ktoré povoľujú udeliť výnimky zo zákazov stanovených v článku 5 písm. a), b) a d) tejto smernice, aby bolo možné vykonať clonný rub počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov, aby sa zabránilo závažnej škode na lesnom majetku?

6. Ak [smernica o vtákoch] nepovoľuje vykonať holorub počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov, aby sa zabránilo závažnej škode na lesnom majetku, je takáto právna úprava v súlade s článkami 16 a 17 [Charty] a uplatňuje sa aj vtedy, ak ťažba dreva nemá nepriaznivý vplyv na druhy vtákov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivom stave?

7. Ak [smernica o vtákoch] nepovoľuje vykonať clonný rub počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov, aby sa zabránilo závažnej škode na lesnom majetku, je takáto právna úprava v súlade s článkami 16 a 17 [Charty] a uplatňuje sa aj vtedy, ak ťažba dreva nemá nepriaznivý vplyv na druhy vtákov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivom stave?“

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

30 Voore Mets a Lemeks Põlva sa domnievajú, že návrh na začatie prejudiciálneho konania nie je prípustný. Podľa nich už na všetky položené otázky bola v podstate poskytnutá odpoveď v návrhoch, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott v spojených veciach Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 a C-474/19, EU:C:2020:699), a z rozsudku zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166), nijako nevyplýva, že by sa pojem „úmysel“ uvedený v článku 5 smernice o vtákoch mal vykladať v rovnakom zmysle ako pojem uvedený v článku 12 smernice o biotopoch. Okrem toho o neexistencii právnych ťažkostí, ktoré by si vyžadovali výklad Súdneho dvora, svedčí skutočnosť, že žiadny iný členský štát okrem Estónskej republiky nepozastavuje na základe ustanovení, ktorými sa transponuje smernica o vtákoch, ťažbu dreva počas jarného a letného obdobia v lesoch určených na lesné hospodárstvo, ktoré nepožívajú ochranu, s cieľom chrániť vtáky. Voore Mets dodáva, že preskúmanie veci pred Súdnym dvorom by viedlo k prekročeniu primeranej lehoty na prejednanie sporov vo veci samej.

31 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry majú vnútroštátne súdy čo najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa výkladu príslušných ustanovení práva Únie. Jedine vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý ako jediný pozná svoje vnútroštátne právo a musí niesť zodpovednosť za súdne rozhodnutie, ktoré vydá, prislúcha so zreteľom na konkrétne okolnosti veci posúdiť tak potrebu rozhodnutia o prejudiciálnej otázke na účely vydania svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdnemu dvoru. Preto, ak sa položené otázky týkajú výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z toho vyplýva, že pri otázkach položených vnútroštátnymi súdmi platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nepozná skutkové a právne okolnosti nevyhnutné na užitočnú odpoveď na uvedenú otázku (rozsudok z 9. septembra 2021, GE Auto Service Leasing, C-294/20, EU:C:2021:723, bod 40 a citovaná judikatúra).

32 Z toho vyplýva, že skutočnosť, že odpoveď na prejudiciálne otázky možno vyvodiť z návrhov, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott v spojených veciach Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 a C-474/19, EU:C:2020:699), a z rozsudku zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166), a nespôsobuje žiadne právne ťažkosti, aj keby boli preukázané, nemôže spôsobiť neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

33 Na jednej strane, aj pri existencii judikatúry Súdneho dvora, ktorá dotknutú právnu otázku objasňuje, si vnútroštátne súdy zachovávajú možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ to považujú za vhodné, bez toho, aby okolnosť, že dotknuté ustanovenia už Súdny dvor vyložil, zbavovala Súdny dvor právomoci opätovne rozhodnúť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 37, ako aj citovanú judikatúru) a na druhej strane nie je vôbec zakázané, aby vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, na ktoré odpoveď podľa názoru

jedného z účastníkov konania vo veci samej nenecháva priestor na žiadne rozumné pochybnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. februára 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, bod 42 a citovanú judikatúru).

34 Z judikatúry uvedenej v bode 31 tohto rozsudku tiež vyplýva, že dĺžka trvania sporu pred vnútroštátnymi súdmi nie je relevantná pre posúdenie prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného jedným z týchto súdov podľa článku 267 ZFEÚ.

35 Toto posúdenie nie je spochybnené skutočnosťou, že tak vnútroštátny súd, ako aj Súdny dvor sú povinné dodržiavať všeobecnú právnu zásadu, podľa ktorej má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote, ktorá je uvedená v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“), ako aj v článku 47 Charty.

36 Výklad, ktorý podal Európsky súd pre ľudské práva, pokiaľ ide o práva zaručené článkom 6 ods. 1 EDĽP, totiž predstavuje úroveň minimálnej ochrany, ktorú musí Súdny dvor zohľadniť pri svojom výklade zodpovedajúcich práv uvedených v článku 47 Charty, so zreteľom na jej článok 52 ods. 3 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. septembra 2024, Ordre des avocats du Barreau de Luxembourg, C-432/23, EU:C:2024:791, bod 48 a citovanú judikatúru).

37 Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pritom vyplýva, že na určenie, či dĺžka konania na vnútroštátnom súde porušila právo stanovené v článku 6 ods. 1 EDĽP, sa nesmie zohľadniť konanie podľa článku 267 ZFEÚ. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva by to bolo v rozpore so systémom a vo svojej podstate s cieľom zavedeným týmto článkom 267 (rozsudky ESĽP, 26. februára 1998, Pafitis a i./Grécko, CE:ECHR:1998:0226JUD002032392, bod 95, a 30. septembra 2003, Koua Poirrez/Francúzsko, CE:ECHR:2003:0930JUD004089298, bod 61).

38 Návrh na začatie prejudiciálneho konania je preto prípustný.

O prejudiciálnych otázkach

39 Na úvod treba uviesť, že Voore Mets vo svojich písomných pripomienkach vyzýva Súdny dvor, aby odpovedal na otázky odlišné od otázok položených vnútroštátnym súdom.

40 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 267 ZFEÚ oprávnenie predložiť návrh Súdnemu dvoru prináleží vnútroštátnemu súdu a nie účastníkom konania vo veci samej. Možnosť určiť otázky, ktoré sa majú položiť Súdnemu dvoru, je teda vyhradená iba vnútroštátnemu súdu a účastníci konania nemôžu meniť ich obsah (rozsudok zo 6. októbra 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, bod 28, ako aj citovaná judikatúra).

41 Z toho vyplýva, že odpoveď na otázky položené účastníkmi konania vo veci samej by bola nezlučiteľná s úlohou zverenou Súdnemu dvoru článkom 267 ZFEÚ. Navyše odpoveď na tieto otázky by bola v rozpore s povinnosťou Súdneho dvora zabezpečiť vládam členských štátov a dotknutým osobám možnosť predložiť pripomienky v súlade s článkom 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie vzhľadom na to, že podľa tohto ustanovenia sa účastníkom konania doručujú iba návrhy na začatie prejudiciálneho konania (rozsudok zo 6. októbra 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, bod 29, ako aj citovaná judikatúra).

42 V dôsledku toho nie je potrebné odpovedať na otázky, ktoré Súdnemu dvoru položila Voore Mets.

O prvej otázke

43 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch vykladať v tom zmysle, že ak je predmetom dotknutej ľudskej činnosti iný účel ako odchyt, usmrcovanie alebo rušenie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec, zákazy stanovené v tomto ustanovení sa uplatňujú len v rozsahu, v akom sú nevyhnutné na zachovanie populácie dotknutých druhov vtákov v zmysle článku 2 tejto smernice na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo na prispôsobenie populácie týchto druhov tejto úrovni.

44 Článok 5 smernice o vtákoch ukladá členským štátom bez toho, aby boli dotknuté články 7 a 9 tejto smernice, prijať opatrenia nevyhnutné na vytvorenie všeobecného systému ochrany všetkých druhov vtákov uvedených v článku 1 uvedenej smernice. Tento systém zahŕňa, najmä podľa článku 5 písm. a), b) a d) tej istej smernice, zákaz po prvé „úmyselného usmrcovania alebo odchytu akýmkoľvek spôsobom“, po druhé „úmyselného ničenia alebo poškodzovania ich hniezd a vajec alebo odstraňovania ich hniezd“ a po tretie „úmyselného rušenia týchto vtákov, hlavne počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat, pokiaľ by rušenie bolo značné vzhľadom na ciele tejto smernice“.

45 V prvom rade tak zo znenia článku 5 smernice o vtákoch v spojení s článkom 1 ods. 1 tejto smernice, ako aj z kontextu, do ktorého patrí uvedený článok 5, a tiež z predmetu a účelu tejto smernice vyplýva, že zákazy stanovené v tomto článku 5 sa uplatňujú na všetky druhy voľne žijúcich vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území členských štátov, na ktoré sa vzťahujú Zmluvy, bez toho, aby sa uplatňovanie týchto zákazov obmedzilo na určité konkrétne druhy vtákov alebo na druhy, ktoré sú na určitej úrovni ohrozené alebo ktorých populácia vykazuje dlhodobý klesajúci trend (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166, body 36, 37 a 45).

46 V druhom rade, pokiaľ ide o podmienku úmyslu uvedenú v článku 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch, treba uviesť, že pri výklade článku 12 ods. 1 písm. a) až c) smernice o biotopoch, ktorý stanovuje zákazy analogické so zákazmi uvedenými v uvedenom článku 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch, Súdny dvor rozhodol, že na to, aby bola táto podmienka splnená, musí byť preukázané, že pôvodca aktu chcel odchyt alebo usmrtenie jedinca chráneného živočíšneho druhu, rušenie týchto druhov alebo ničenie vajec, alebo prinajmenšom prijal možnosť takéhoto odchytu, usmrtenia, rušenia alebo ničenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166, bod 51, ako aj citovanú judikatúru).

47 Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry vzhľadom na požiadavky jednotnosti a koherentnosti právneho poriadku Únie musia mať pojmy používané v aktoch prijatých v tej istej oblasti rovnaký význam (rozsudok z 21. marca 2024, Marvesa Rotterdam, C-7/23, EU:C:2024:257, bod 35 a citovaná judikatúra). Vzhľadom na podobnosť jednak znenia článku 12 smernice o biotopoch a článku 5 smernice o vtákoch a jednak miesta, ktoré tieto články zaujímajú v ich príslušných právnych kontextoch, pojem „úmysel“ nachádzajúci sa v uvedenom článku 5 sa má vykladať rovnako ako pojem „úmysel“ použitý Súdnym dvorom v rámci článku 12 smernice o biotopoch.

48 Okrem toho treba zohľadniť skutočnosť, že výklad pojmu „úmysel“ v zmysle uvedenom v bode 46 tohto rozsudku vyplýva z rozsudkov z 30. januára 2002, Komisia/Grécko (C-103/00, EU:C:2002:60, body 34 až 36), a z 18. mája 2006, Komisia/Španielsko (C-221/04, EU:C:2006:329, bod 71). Preto z toho možno vyvodiť, že keď normotvorca Únie v roku 2009 prijal smernicu o vtákoch, tým, že nezaviedol spresnenia týkajúce sa podmienky úmyslu uvedenej v článku 5 tejto smernice, najmä s cieľom vylúčiť z jej pôsobnosti konania, ktorých predmetom nie je odchyt, usmrcovanie alebo rušenie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec, chcel, aby táto podmienka mala rovnaký význam, aký má v kontexte článku 12 smernice o biotopoch.

49 Z toho vyplýva, že zákazy stanovené v článku 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch sa uplatňujú nielen na ľudské činnosti, ktorých predmetom je odchyt, usmrcovanie a rušenie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec, ale aj na ľudské činnosti, ktoré zjavne nemajú takýto účel, a zahŕňajú prijatie možnosti takéhoto odchytu, usmrcovania, rušenia, ničenia alebo poškodzovania.

50 V treťom rade, pokiaľ ide o otázku, či v prípade, keď predmetom ľudskej činnosti je zjavne iný účel ako odchyt, usmrcovanie a rušenie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec, sa zákazy stanovené v článku 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch uplatňujú len v rozsahu, v akom sú nevyhnutné na zachovanie populácie dotknutých druhov vtákov v zmysle článku 2 tejto smernice na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo na prispôsobenie populácie týchto druhov tejto úrovni, treba konštatovať, že iba článok 5 písm. d) uvedenej smernice stanovuje, že zákaz v ňom uvedený, a to zákaz úmyselného rušenia vtákov, hlavne v období hniezdenia a výchovy mláďat, sa uplatňuje „pokiaľ by rušenie bolo značné vzhľadom na ciele [smernice o vtákoch]“.

51 Pokiaľ ide o rozsah tejto podmienky, treba pripomenúť, že cieľ smernice o vtákoch spočíva, ako vyplýva z jej článku 1 v spojení s jej odôvodneniami 3, 5, 7 a 8, v ochrane, starostlivosti a kontrole všetkých druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúceho na európskom území členských štátov, na ktoré sa vzťahujú Zmluvy, s cieľom zabezpečiť ich ochranu ako dedičstva európskych národov, čo znamená dlhodobú ochranu prostredníctvom zachovania alebo obnovy ich dostatočnej rozmanitosti a rozlohy ich biotopov. Vzhľadom na tento cieľ táto smernica ukladá členským štátom podľa jej článku 2 v spojení s jej odôvodnením 10, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zachovanie populácie týchto druhov vtáctva na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy aj hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo na prispôsobenie populácie týchto druhov vtáctva tejto úrovni, aby ju bolo možné kvalifikovať ako vyhovujúcu. Slovné spojenie „pokiaľ by rušenie bolo značné vzhľadom na ciele [smernice o vtákoch]“, uvedené v článku 5 písm. d) uvedenej smernice, sa má vzhľadom na tieto ustanovenia vykladať v tom zmysle, že rušenie, hlavne počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat, musí byť zakázané, pokiaľ by bolo značné vzhľadom na cieľ zachovať populáciu uvedených druhov vtákov na uspokojivej úrovni alebo prispôsobiť túto populáciu tejto úrovni.

52 Naproti tomu článok 5 písm. a) a b) smernice o vtákoch nestanovuje podmienku podobnú podmienke, ktorá je uvedená v uvedenej časti článku 5 písm. d) tejto smernice.

53 Vzhľadom na to, že v článku 5 písm. a) a b) smernice o vtákoch neexistuje podobná podmienka, ako je podmienka uvedená v článku 5 písm. d) tejto smernice, a vzhľadom na posúdenia uvedené v bodoch 46 až 49 tohto rozsudku sa treba domnievať, že uplatnenie zákazov uvedených v tomto

článku 5 písm. a) a b) nepodlieha takejto podmienke, a to bez ohľadu na skutočnosť, či cieľom dotknutých ľudských činností je alebo nie je odchyt alebo usmrcovanie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec.

54 V dôsledku toho na rozdiel od článku 5 písm. d) smernice o vtákoch článok 5 písm. a) a b) tejto smernice nevylučuje zo svojej pôsobnosti ľudské činnosti, pri ktorých neexistuje riziko, že budú mať značný vplyv na cieľ zachovať populáciu vtáčích druhov na uspokojivej úrovni, alebo prispôsobiť populáciu vtáčích druhov tejto úrovni, takže preskúmanie vplyvu ľudskej činnosti na úroveň populácie dotknutých druhov vtákov nie je relevantné na účely uplatnenia zákazov stanovených v tomto poslednom uvedenom ustanovení.

55 Také preskúmanie je naopak relevantné v rámci výnimiek z týchto zákazov prijatých podľa článku 9 smernice o vtákoch (pozri analogicky rozsudok zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166, bod 58).

56 Práve v rámci preskúmania týchto výnimiek sa totiž musí vykonať posúdenie, najmä s cieľom overiť primeranosť požadovanej výnimky, a to tak vplyvu predmetnej činnosti na úroveň populácie dotknutých druhov vtákov, ako aj potreby tejto činnosti, a tiež alternatívnych riešení umožňujúcich dosiahnuť cieľ uvádzaný na podporu uvedenej výnimky (pozri analogicky rozsudok zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166, bod 59).

57 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch sa má vykladať v tom zmysle, že iba zákaz stanovený v tomto článku 5 písm. d) sa uplatňuje, pokiaľ je to nevyhnutné na zabránenie rušenia, ktoré by malo značný vplyv na cieľ uvedený v článku 2 tejto smernice, a to zachovanie populácie všetkých druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúceho na európskom území členských štátov, na ktoré sa uplatňujú Zmluvy, na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo prispôsobenie populácie týchto druhov tejto úrovni. Naopak uplatnenie zákazov uvedených v článku 5 písm. a) a b) uvedenej smernice nepodlieha takej podmienke, a to ani vtedy, ak predmetom dotknutej ľudskej činnosti nie je odchyt alebo usmrcovanie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec.

O druhej a tretej otázke

58 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch vykladať v tom zmysle, že ak vedecké údaje a pozorovania rôznych vtákov umožňujú dospieť k záveru, že v lese, v ktorom sa plánuje plošný výrub stromov (holorub) alebo ich čiastočný výrub (clonný rub), hniezdi približne desať párov vtákov na hektár, bez toho, aby sa preukázala prítomnosť hniezdenia druhov vtákov v nepriaznivom stave ochrany na ploche ťažby dreva, na vykonanie takých výrubov počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov sa vzťahujú zákazy stanovené v tomto ustanovení.

59 V prvom rade, pokiaľ ide o skutočnosť, že vedecké údaje a pozorovania rôznych druhov predmetných vtákov neumožňujú preukázať na dotknutých pozemkoch výskyt druhov vtákov v nepriaznivom stave ochrany, treba pripomenúť, že ako vyplýva z bodu 45 tohto rozsudku, pôsobnosť článku 5 smernice o vtákoch nie je obmedzená len na druhy vtákov v takomto stave ochrany.

60 V druhom rade, ak sa v lese, ktorý má byť predmetom výrubu, zaznamená hniezdenie približne desiatich párov hniezdiacich vtákov na hektár, skutočnosť, že sa v ňom počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov vykonáva holorub a clonný rub, znamená prijatie možnosti, že vtáky budú počas tohto obdobia usmrtené alebo rušené, alebo že ich hniezda alebo vajcia budú zničené či poškodené. V súlade s konštatovaniami uvedenými v bodoch 46 až 56 tohto rozsudku sa tak na konanie, ktorého cieľom je vykonávanie takých výrubov, v každom prípade vzťahujú zákazy stanovené v článku 5 písm. a) a b) smernice o vtákoch, a pokiaľ by rušenie, ktoré so sebou toto konanie prináša, malo značný vplyv na cieľ zachovať populáciu dotknutých druhov vtákov na uspokojivej úrovni, alebo prispôsobiť populáciu týchto druhov tejto úrovni, zákaz stanovený v článku 5 písm. d) tejto smernice.

61 V treťom rade v súlade so zásadou predchádzania škodám zakotvenou v článku 191 ods. 2 ZFEÚ sa nezdá neodôvodnené založiť konštatovanie hniezdenia určitého počtu párov vtákov na hektár na vedeckých údajoch a pozorovaniach rôznych vtákov, a najmä, ako v prejednávanej veci, na druhu a veku lesa, ako aj na identifikácii niekoľkých jedincov pri kontrole dotknutých pozemkov.

62 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch sa má vykladať v tom zmysle, že ak vedecké údaje a pozorovania rôznych vtákov umožňujú dospieť k záveru, že v lese, v ktorom sa plánuje plošný výrub stromov (holorub) alebo ich čiastočný výrub (clonný rub), hniezdi približne desať párov vtákov na hektár bez toho, aby sa preukázala prítomnosť hniezdenia druhov vtákov v nepriaznivom stave ochrany na ploche ťažby dreva, na vykonanie takých výrubov počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov sa vzťahujú zákazy stanovené v článku 5 písm. a) a b) tejto smernice, a ak by rušenie, ktoré so sebou tieto výruby prinášajú, malo značný vplyv na cieľ zachovať populáciu dotknutých druhov vtákov na uspokojivej úrovni alebo prispôsobiť populáciu týchto druhov tejto úrovni, na vykonanie takýchto výrubov sa vzťahuje zákaz stanovený v článku 5 písm. d) uvedenej smernice.

O štvrtej až siedmej otázke

63 Svojou štvrtou až siedmou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 9 ods. 1 písm. a) tretia zarážka smernice o vtákoch v spojení s článkom 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá umožňuje výnimku zo zákazov stanovených v článku 5 písm. a), b) a d) uvedenej smernice na účely vykonania holorubov alebo clonných rubov počas obdobia hniezdenia a odchovu mláďat vtákov, aby sa predišlo závažnej škode na lesnom majetku, a ak to tak nie je, či je táto smernica v súlade s článkami 16 a 17 Charty.

64 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že Súdnemu dvoru neprináleží vypracovať poradné stanoviská ku všeobecným alebo hypotetickým otázkam [rozsudok z 20. októbra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vyhostenie obete obchodovania s ľuďmi), C-66/21, EU:C:2022:809, bod 82 a citovaná judikatúra].

65 V tejto súvislosti článok 9 ods. 1 písm. a) tretia zarážka smernice o vtákoch umožňuje členským štátom odchýliť sa od zákazov stanovených v článku 5 tejto smernice, najmä s cieľom predísť závažným škodám na lesoch.

66 Okrem toho sa zdá, že takúto výnimku možno v estónskom práve udeliť vo forme povolenia Úradu životného prostredia v súlade s § 55 ods. 3 až 5^1 LKS.

67 V prejednávanej veci pritom z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že by žalobkyne vo veci samej požiadali estónske orgány, aby im umožnili odchýliť sa od zákazov stanovených v článku 5 písm. a), b) a d) smernice o vtákoch tým, že by im udelili povolenia v zmysle § 55 ods. 3 až 5^1 LKS. Okrem toho, pokiaľ ide konkrétne o Lemeks Põlva, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v odvolacom konaní sa konštatovalo, že sa nedovoláva existencie jedného z dôvodov na výnimku stanovených v tomto ustanovení.

68 Keďže štvrtá až siedma otázka majú hypotetickú povahu, sú neprípustné.

O trovách

69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 5 písm. a), b) a d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   iba zákaz stanovený v tomto článku 5 písm. d) sa uplatňuje, pokiaľ je to nevyhnutné na zabránenie rušenia, ktoré by malo značný vplyv na cieľ uvedený v článku 2 tejto smernice, a to zachovanie populácie všetkých druhov voľne žijúceho vtáctva prirodzene sa vyskytujúceho na európskom území členských štátov, na ktoré sa uplatňujú Zmluvy, na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ekologickým, vedeckým a kultúrnym požiadavkám, berúc do úvahy hospodárske a rekreačné požiadavky, alebo prispôsobenie populácie týchto druhov tejto úrovni. Naopak uplatnenie zákazov uvedených v článku 5 písm. a) a b) uvedenej smernice nepodlieha takej podmienke, a to ani vtedy, ak predmetom dotknutej ľudskej činnosti nie je odchyt alebo usmrcovanie vtákov alebo ničenie či poškodzovanie ich hniezd alebo vajec.

2. **Článok 5 písm. a), b) a d) smernice 2009/147**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   ak vedecké údaje a pozorovania rôznych vtákov umožňujú dospieť k záveru, že v lese, v ktorom sa plánuje plošný výrub stromov (holorub) alebo ich čiastočný výrub (clonný rub), hniezdi približne desať párov vtákov na hektár bez toho, aby sa preukázala prítomnosť hniezdenia druhov vtákov v nepriaznivom stave ochrany na ploche ťažby dreva, na vykonanie takých výrubov počas obdobia hniezdenia a výchovy mláďat vtákov sa vzťahujú zákazy stanovené v článku 5 písm. a) a b) tejto smernice, a ak by rušenie, ktoré so sebou tieto výruby prinášajú, malo značný vplyv na cieľ zachovať populáciu dotknutých druhov vtákov na uspokojivej úrovni alebo prispôsobiť populáciu týchto druhov tejto úrovni, na vykonanie takých výrubov sa vzťahuje zákaz stanovený v článku 5 písm. d) uvedenej smernice.

Podpisy